

Επαναληπτικό διαγώνισμα στα Αρχαία Ελληνικά Προσανατολισμού ▪ Β' Λυκείου

ΟΝΟΜΑ:

Βαθμός

ΗΜ/ΝΙΑ: Κυριακή, 19 / 3 / 2023

ΤΜΗΜΑ: ΒΝ

%

Διδαγμένο Κείμενο

Πλάτωνος Πρωταγόρας 320c – 322.

Ἦν γάρ ποτε χρόνος ὅτε θεοὶ μὲν ἦσαν, θνητὰ δὲ γένη οὐκ ἦν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ τούτοις χρόνος ἦλθεν εἰμαρμένος γενέσεως, τυποῦσιν αὐτὰ θεοὶ γῆς ἔνδον ἐκ γῆς καὶ πυρὸς μείξαντες καὶ τῶν ὅσα πυρὶ καὶ γῆ κεράννυται. Ἐπειδὴ δ' ἄγειν αὐτὰ πρὸς φῶς ἔμελλον, προσέταξαν Προμηθεὶ καὶ Ἐπιμηθεὶ κοσμήσαι τε καὶ νεῖμαι δυνάμεις ἐκάστοις ὡς πρέπει. Προμηθεὶα δὲ παραιτεῖται Ἐπιμηθεὺς αὐτὸς νεῖμαι «νεΐμαντος δ' ἐμοῦ,» ἔφη, «ἐπίσκεψαι» καὶ οὕτω πείσας νέμει. Νέμων δὲ τοῖς μὲν ἰσχὺν ἄνευ τάχους προσῆπτεν, τοὺς δὲ ἀσθενεστεροὺς τάχει ἐκόσμει· τοὺς δὲ ὠπλιζε, τοῖς δ' ἄοπλον διδούς φύσιν ἄλλην τιν' αὐτοῖς ἐμηχανᾶτο δύναμιν εἰς σωτηρίαν. Ἄ μὲν γὰρ αὐτῶν σμικρότητι ἤμπισχεν, πτηνὸν φυγὴν ἢ κατάγειον οἴκησιν ἔνεμεν· ἃ δὲ ἠῦξε μεγέθει, τῷδε αὐτῷ αὐτὰ ἔσφζεν· καὶ τᾶλλα οὕτως ἐπανισῶν ἔνεμεν. Ταῦτα δὲ ἐμηχανᾶτο εὐλάβειαν ἔχων μὴ τι γένος αἰστωθείη· ἐπειδὴ δὲ αὐτοῖς ἀλληλοφθοριῶν διαφυγὰς ἐπήρκεσε, πρὸς τὰς ἐκ Διὸς ὥρας εὐμάρειαν ἐμηχανᾶτο ἀμφιεννὺς αὐτὰ πυκναῖς τε θριξίν καὶ στερεοῖς δέρμασιν, ἱκανοῖς μὲν ἀμῦναι χειμῶνα, δυνατοῖς δὲ καὶ καύματα, καὶ εἰς εὐνάς ἰοῦσιν ὅπως ὑπάρχοι τὰ αὐτὰ ταῦτα στρωμνὴ οἰκεία τε καὶ αὐτοφυῆς ἐκάστω· καὶ ὑποδῶν τὰ μὲν ὄπλαϊς, τὰ δὲ δέρμασιν στερεοῖς καὶ ἀναίμοις. Τούντεῦθεν τροφὰς ἄλλοις ἄλλας ἐξεπόριζεν, τοῖς μὲν ἐκ γῆς βοτάνην, ἄλλοις δὲ δένδρων καρπούς, τοῖς δὲ ῥίζας· ἔστι δ' οἷς ἔδωκεν εἶναι τροφήν ζῶων ἄλλων βοράν· καὶ τοῖς μὲν ὀλιγογονίαν προσῆψε, τοῖς δ' ἀναλισκομένοις ὑπὸ τούτων πολυγονίαν, σωτηρίαν τῷ γένει πορίζων.

Ἄτε δὴ οὖν οὐ πάνυ τι σοφὸς ὢν ὁ Ἐπιμηθεὺς ἔλαθεν αὐτὸν καταναλώσας τὰς δυνάμεις εἰς τὰ ἄλογα· λοιπὸν δὴ ἀκόσμητον ἔτι αὐτῷ ἦν τὸ ἀνθρώπων γένος, καὶ ἠπόρει ὅτι χρήσαιτο. Αποροῦντι δὲ αὐτῷ ἔρχεται Προμηθεὺς ἐπισκεψόμενος τὴν νομὴν, καὶ ὁρᾷ τὰ μὲν ἄλλα ζῶα ἐμμελῶς πάντων ἔχοντα, τὸν δὲ ἀνθρώπον γυμνὸν τε καὶ ἀνυπόδητον καὶ ἄστροτον καὶ ἄοπλον· ἤδη δὲ καὶ ἡ εἰμαρμένη ἡμέρα παρῆν, ἐν ἣ ἔδει καὶ ἀνθρώπον ἐξιέναι ἐκ γῆς εἰς φῶς.

A. Να γράψετε στο τετράδιό σας, δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω θέσεις τη λέξη **Σωστό** αν είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος** στην περίπτωση που είναι λανθασμένη.

1. Ο μύθος του Πρωταγόρα έχει αφετηρία σε μια εποχή κατά την οποία υπήρχαν θεοί και θνητά όντα.
2. Σύμφωνα με τον μύθο ο Προμηθεὺς ἔκανε τη μοιρασιά ικανοτήτων στα θνητά γένη και ο Επιμηθεὺς την επιθεώρηση.
3. Μία από τις ιδιότητες που δόθηκε στα θνητά γένη ήταν αυτή της προσαρμογής στις μεταβολές του καιρού.
4. Σύμφωνα με τον μύθο, στα ζῶα που τρέφονται με κρέας ἄλλων ζῶων δόθηκε μεγάλη γονιμότητα.
5. Οι ικανότητες των θνητῶν ὄντων δόθηκαν σοφά, σύμφωνα με τον φυσικό νόμο της αναπλήρωσης.

Μονάδες 10

B1. «χρόνος είμαρμένος γενέσεως», «ή είμαρμένη ημέρα»: Να αναφερθείτε στο περιεχόμενο των παραπάνω φράσεων, και στο ρόλο που επιτελούν στην αφήγηση του Πρωταγόρα. Μονάδες 10

B2. Ποιες κοινές κοσμολογικές αντιλήψεις μπορείτε να εντοπίσετε ανάμεσα στον μύθο που αφηγείται ο Πρωταγόρας και στο παρακάτω απόσπασμα από το έργο *Περί φύσεως* του Εμπεδοκλή;

Έμπεδοκλής, «Περί Φύσεως», απόσπασμα 17, στ. 14-30. [Μτφρ. Β. Κύρκος]

Ο φιλόσοφος Εμπεδοκλής από τον Ακράγαντα της Σικελίας (483/2-424/3 π.Χ.) διατύπωσε τη διδασκαλία του σε ποιητική μορφή. Στο έργο του περί φύσεως (από το οποίο σώθηκε μικρό μέρος του) ανέπτυξε τη φυσική του διδασκαλία. Στο παρακάτω απόσπασμα μιλάει για τις αρχές των έμβιων όντων και τον κύκλο τους –έναν κύκλο που ίσως αφορά γενικότερα τον κόσμο, τη γένεση και τη φθορά του.

Αλλά εμπρός, άκουε τα λόγια μου, γιατί η γνώση τον νου αναπτύσσει.
όπως είπα και πριν, δηλώνοντας τα όρια των λόγων μου, (15)

και τώρα για δυο καταστάσεις θα μιλήσω: τη μια το ένα βγήκε απ' τα πολλά,
και την άλλη από το ένα ξεπρόβαλλαν και έγιναν πολλά,
φωτιά, νερό και χώμα και το άπλετο ύψος του αέρα,
και χωριστά από αυτά η ολέθρια Έχθρα (νεῖκος), ισόρροπα παντού απλωμένη,
και η Φιλότητα ανάμεσά τους, ίση μ' αυτά στο μήκος και στο πλάτος. (20)

κοίταξέ την με τον νου σου και μην κάθεται με θαμπωμένα μάτια.
αυτή, πιστεύουν, πως είναι φυτρωμένη και στα μέλη των θνητών
χάρη σ' αυτήν σκέφτονται φιλικά και κάνουν πράξεις φιλικές,
καλώντας τη Χαρά με το όνομα και Αφροδίτη.
αυτή περιφέρεται ανάμεσά τους και κανείς θνητός δεν το έχει καταλάβει. (25)

Εσύ όμως άκου τον αλήθητο σκοπό του λόγου.
Όλ' αυτά είναι ίσα και συνομήλικα εξαρχής,
αλλά διαφορετική έχει το καθένα σημασία, κατά το ήθος του καθενός.
και διαδοχικά κρατούν την εξουσία, καθώς γυρίζει ο χρόνος
και μετά απ' αυτά τίποτε δεν προστίθεται ούτε εξαφανίζεται. (30)

Μονάδες 10

B3.α. Να εντοπίσετε στο πρωτότυπο κείμενο μια λέξη (1) με την οποία παρουσιάζει ετυμολογική συγγένεια καθεμιά από τις παρακάτω: γενέθλιος, μέρισμα, κράμα, άξονας, σκοπιά (μον. 5)

β. Να γράψετε πέντε (5) σύνθετες λέξεις στα νέα ελληνικά με τη λέξη «γης» (μον. 5) Μονάδες 10

B4. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη:

1. Οι κατήγοροι του Σωκράτη ήταν ο Μέλητος, ο Λύκων και ο Αρχύτας.
2. Η κατηγορία για ασέβεια προς τους θεούς είχε μεγαλύτερη σχέση με την πραγματική αιτία της δίωξης του Σωκράτη.
3. Ο Πλάτων αηδίασε από την απόφαση της δημοκρατίας να καταδικάσει τον Σωκράτη και έτσι απομακρύνθηκε οριστικά από οποιαδήποτε συμμετοχή στα κοινά της Αθήνας.
4. Η πλατωνική Ακαδημία έκλεισε με απόφαση του αυτοκράτορα Ιουλιανού.
5. Οι μέθοδοι των σοφιστών είναι ο μύθος, η διαλεκτική και ο σχολιασμός ποιητικών κειμένων.

Μονάδες 10

Αδίδακτο Θέμα

Αδίδακτο Κείμενο • Δημοσθένης, πρὸς Σπυδρίαν ὑπὲρ Προϊκός, §§ 23-25 & 28.
Demosthenes. Demosthenis, Orationes. ed. W. Rennie. Typographeo Clarendoniano, 1931.

Οι σύζυγοι των θυγατέρων του Πολύεγκτου αντιδικούν για ζητήματα που αφορούν την προίκα που έλαβαν, με αφορμή την κληρονομία που τούς αναλογεί λόγω του θανάτου του πεθερού τους.

[23] Ἀλλὰ μὴν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τοῦτό γε δεινὸν δήπου, εἰ πρὸς τὰ συγκεχωρημέν' ὑπ' αὐτῶν τούτων ἐξέσται νῦν ἀντιλέγειν, καὶ μὴδὲν σημείον ὑμῖν ἔσται, διότι πάντες ἄνθρωποι πρὸς τὰ μῆτ' ἀληθῆ μῆτε δίκαια τῶν ἐγκλημάτων οὐ κατασιωπᾶν, ἀλλὰ παραχρημ' ἀμφισβητεῖν εἰώθαμεν¹, μὴ ποιήσαντες δὲ ταῦτα, ἂν ὕστερον ἀντιδικῶσιν, πονηροὶ καὶ συκοφάνται δοκοῦσιν εἶναι. [24] Ταῦτα μὲν τοίνυν Σπυδρίας οὐδὲν ἦττον ἐμοῦ γινώσκων, ἀλλ' οἶμαι μὲν καὶ ἀκριβέστερον, ὅσω καὶ πυκνότερον ἐνταυθοῖ παρέρχεται, πᾶσιν ἐναντία τοῖς πεπραγμένοις αὐτῷ λέγων οὐκ αἰσχύνεται. Καίτοι πολλάκις ὑμεῖς ἐν μόνον σκευώρημα συνιδόντες, τούτῳ κατὰ τῶν ἄλλων τῶν ἐγκαλουμένων ἐχρήσασθε τεκμηρίῳ· τούτῳ δ' ἅπανθ' ὑφ' αὐτοῦ συμβέβηκεν ἐξελέγχεσθαι. Καί μοι λαβὴ τὴν μαρτυρίαν ὡς ὠμολογεῖτο τότε τὰ σημεία² τῶν γραμμάτων ὑπὸ τῆς τούτου γυναικός, καὶ νῦν ὑπὸ Σπυδρίου κατασημανθέντα² κεῖται. [25] Τούτων τοίνυν οὕτως σαφῶς ἀποδεδειγμένων, ἡγοῦμαι μὲν οὐδὲν ἔτι δεῖν πλείω λέγειν· ὅποτε γὰρ καὶ νόμους ἔχω παρέχεσθαι καὶ μάρτυρας ἀπάντων τῶν εἰρημένων, καὶ τὸν ἀντίδικον αὐτὸν ὠμολογοῦντά μοι, τί δεῖ μακρῶν ἔτι λόγων; ὅμως δ' ἂν ἄρα περὶ τῆς προικὸς ἀγανακτῆ καὶ φάσκη πλεονεκτεῖσθαι ταῖς χιλίαις δραχμαῖς, ψεύσεται· οὐδὲν γὰρ ἔχων ἔλαττον ἀμφισβητεῖ πρὸς αὐτάς, ἀλλὰ πλέον, ὡς αὐτίχ' ὑμῖν ἔσται φανερόν. [...] [28] Ὡστ' εἰκότως ἐν ταῖς τετταράκοντα μναῖς ἐνετιμᾶτο ταῦτα, ἅπερ ἀπετετεῖκει³ τῷ Λεωκράτει καὶ πλείω τῶν ἐμοὶ δοθέντων ἦν. Καί μοι λαβὴ πρῶτον μὲν τὴν ἀπογραφὴν ταύτην καὶ λέγ' αὐτοῖς ἅπερ ἐκάτερος ἡμῶν ἔχει, μετὰ δὲ ταῦτα τὴν τῶν διαιτητῶν μαρτυρίαν, ἵν' ἴδωσιν ὅτι καὶ πολλῶν πλείω χρήματ' ἔχει, καὶ περὶ τούτων ὁ Λεωκράτης ἐνεκάλει, καὶ κατὰ ταῦτ' ἔγνωσαν οἱ διαιτηταί.

¹ εἰώθα: συνηθίζω,

² σημείον: ἀπόδειξη, σφραγίδα / κατασημαίνω: σφραγίζω, επικυρώνω,

³ ἀπετετεῖκει > ἀποτίνω: εκτιμῶ τὴν ἀξία ἐνός πράγματος, ξεπληρώνω.

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του αποσπάσματος «Ἀλλὰ μὴν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τοῦτό γε δεινὸν δήπου, ...τούτῳ κατὰ τῶν ἄλλων τῶν ἐγκαλουμένων ἐχρήσασθε τεκμηρίῳ», ἀπὸ τις παραγράφους §§ 23-24. Μονάδες 20

Γ2. Στην §25 ο ομιλητής με αυτοπεποίθηση εκθέτει τις θέσεις του. Με ποιες φραστικές επιλογές εκφράζεται η αυτοπεποίθηση αυτή; Σε ποιες αποδείξεις και σε ποια στοιχεία θα στηρίξει την ενδυνάμωση της υπόθεσής του; Μονάδες 10

Γ3.α. Να μεταφέρετε τους υπογραμμισμένους τύπους στον μέλλοντα (4 μονάδες):

- Καίτοι πολλάκις ὑμεῖς ἕν μόνον σκευώρημα συνιδόντες, τούτω κατὰ τῶν ἄλλων τῶν ἐγκαλουμένων ἐχρήσασθε τεκμηρίω· τούτω δ' ἅπανθ' ὑφ' αὐτοῦ συμβέβηκεν ἐξελέγχεσθαι.
- Τούτων τοίνυν οὕτως σαφῶς ἀποδεδειγμένων, ἡγοῦμαι μὲν οὐδὲν ἔτι δεῖν πλείω λέγειν· ὁπότε γὰρ καὶ νόμους ἔχω παρέχεσθαι καὶ μάρτυρας ἀπάντων τῶν εἰρημένων, καὶ τὸν ἀντίδικον αὐτὸν ὁμολογοῦντά μοι, τί δεῖ μακρῶν ἔτι λόγων;

Γ3.β. Να γράψετε ὅ,τι ζητεῖται για τους παρακάτω ρηματικούς τύπους του κειμένου: (6 μονάδες):

- ἔλαβεν, ἔπεμψε: το α' ενικό της Οριστικής και το β' ενικό της Προστακτικής του μέσου Παρακειμένου.
- πεπραγμένοις, λέγειν: το απαρέμφατο του Παρακειμένου του καθενός, στην ίδια φωνή.

Μονάδες 10

Γ4.α. Να αναγνωρίσετε το είδος του **υποθετικού λόγου** στο παρακάτω χωρίο (4 μονάδες).

— ὅμως δ' ἂν ἄρα περὶ τῆς προικὸς ἀγανακτῆ (...), ψεύσεται.

Γ4.β. Να απαντήσετε στα ερωτήματα που αφορούν στο απόσπασμα: (4 μονάδες)

— «Ἄλλὰ μὴν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τοῦτό γε δεινὸν δήπου, εἰ πρὸς τὰ συγκεχωρημέν' ὑπ' αὐτῶν τούτων ἐξέσται νῦν ἀντιλέγειν, καὶ μηδὲν σημεῖον ὑμῖν ἔσται, διότι πάντες ἄνθρωποι πρὸς τὰ μήτ' ἀληθῆ μήτε δίκαια τῶν ἐγκλημάτων οὐ κατασιωπᾶν, ἀλλὰ παραχορῆμ' ἀμφισβητεῖν εἰώθαμεν, μὴ ποιήσαντες δὲ ταῦτα, ἂν ὕστερον ἀντιδικῶσιν, πονηροὶ καὶ συκοφάνται δοκοῦσιν εἶναι.»:

I. «ἐξέσται»: Αφού γράψετε το είδος της πρότασης που εκφέρεται με το ρήμα αυτό, να δικαιολογήσετε την **εισαγωγή** και την **συντακτική** της λειτουργία.

II. «εἰώθαμεν»: Αφού γράψετε το είδος της πρότασης που εκφέρεται με το ρήμα αυτό, να δικαιολογήσετε την **εισαγωγή** και την **εκφορά** της.

Γ4.γ. Να δικαιολογήσετε την **εκφορά** της τελικής πρότασης που ακολουθεί στο παρακάτω χωρίο. Να αναφέρεται με ποια **έγκλιση** θα έπρεπε να εκφέρεται για να δηλώνει το δυνατό ή πιθανό στο παρόν και το μέλλον. (2 μονάδες)

— «Καί μοι λαβὲ πρῶτον μὲν τὴν ἀπογραφὴν ταύτην καὶ λέγ' αὐτοῖς ἅπερ ἑκάτερος ἡμῶν ἔχει, μετὰ δὲ ταῦτα τὴν τῶν διαιτητῶν μαρτυρίαν, ἴν' ἴδωσιν ὅτι καὶ πολλῶ πλείω χρήματ' ἔχει, καὶ περὶ τούτων ὁ Λεωκράτης ἐνεκάλει, καὶ κατὰ ταῦτ' ἔγνωσαν οἱ διαιτηταί.»:

Μονάδες 10

**ΤΥΧΗ ΑΓΑΘΗ,
ΕΡΡΩΣΘΕ !!!**